

Slavik Bõstrov – kakskümmend üks

ALVER KIVI

alver@meiemaa.ee

Tänavu möödus kolmkümmend aastat, kui sõideti esimene Saaremaa ralli. Kakskümmend üks aastat vedas tänaseks kõige suurema publikuhuviga spordisündmuseks kujunenud üritust Slavik Bõstrov.

1995. aastal viimast korda võidusõitu korraldanud Slavik Bõstrovit ja Saaremaa rallit on peetud lahutamatuks. Ometi on mees viimastel aastatel oma lemmiklapse tegemistest eemale jäänud.

Nii on rallifännid küsinud üksteiselt, korraldajalt ja Slavikult endalt – kuhu sa, mees, oled jäänud? Sama küsimus tekkis ka Meie Maa toimetusel.

Slavik Bõstrovi sõnul tal ühest vastust ei ole ning tunded ja meeleolud on tal rallist rääkides ja mõeldes erinevad. Intervjuust ajalehele kumab läbi nostalgiat, kuid mitte mingil juhul kadestust ja süüdimõistmist.

Põhjused on olnud erinevad ja üks eemalejäämise põhjusi on olnud Slaviku iseloomus – öelda alati välja seda, mida mõtled ja arvad, kuid ka aeg on muutunud. Ralli korraldamise tüüri juures on nüüd noored, uute ideede ja mõtetega mehed. Ka võidusõit ise on muutunud, kuid seeme, mille Slavik Bõstrov koos Aleksander Tiidusega idanema panid, on jätkuvalt elujõuline.

Autosporidiks hea pinnase loomise eest peab Slaviku sõnul ütlemata aitäh autospori viljelejatele kunagises autobaasis, eelkõige tolleaegsele peainsenerile Jaan Martinile ja tema paarimehele taksojuht Ülo Leppikule. Nende meeste kaasabil proovis Bõstrov ka ise võidusõitu, paarimeheks oli Mati Kriis.

Ralli on ühe põlvkonna noorus ja nende toimetamised

“Kuigi meid peeti pisut hullumeelseteks, oli meil siiras soov näidata, et ka Saaremaal võib midagi teha,” meenutab Slavik Bõstrov põhjusi, miks hakati kolmkümmend aastat tagasi tänaseks legendaarseks saanud võidusõitu korraldama. Tema sõnul oli parajaks stiimuliks asjaga tegelema hakata paljude inimeste huvi.

“Saaremaa rallist sai ühe põlvkonna ettevõtmine. Meil on olemas terve seltskond kohtunikke, rajameistreid, sekretäre ja inimesi, kes on ralli korraldamisega kursis. Nad pühendasid sellele oma vaba aja, kopikatki vastu saamata,” kiidab Slavik inimesi, kes võidusõitu pühendumisega aastakümneid vedanud.

1974. aastal oli ühe ralli korraldamine tõsine probleem ja positiivsete lahendusteni jõudmisel tuli murda läbi mitme nõukoguliku bürokraatliku instantsi. Korraldajatel tuli arvestada erinevate piirangutega, taotleda asjameestel kooskõlastusi. Tekkinud vastuseisu murdmiseks pidi kasutama teatud nippe.

“Tol ajal pani asja paika meie asukoht. See oli sügaval nõukogude ajal ja võõraste toomine Saaremaal valitsev piiritsoon oli probleemiline. Piirivalve oli see, kes

ütles A ja O ning ralli korraldamiseks oli vaja nende luba,” selgitab Slavik probleemi tagamaid.

“Et saada Sõrve otsa või Kaugatuma katsele, oli vaja luba, sest sel ajal sõitis sellel teel iga tunni tagant piikond ja soov see paariks tunniks kinni panna oli tõsine väljakutse,” lisab ta.

Oluliseks instantsiks olid ka parteiorganid, sest rajooni parteikomitee nõusolekuta ei tasunud ralli korraldamisest unistada. Ja et oleks kergem asju ajada, otsustati panna võidusõidule nimeks Tehumardi ralli, seda enam, et just siis möödus kolmkümmend aastat legendaarsest öölahingust.

“Mandri võistlejaile oli vaja muretseda sissesõiduloa piiritsooni. Algul öeldi meile, et visake see unistus peast. Kuid me ei jätnud koos Sassiga jonniga ja nii hakkas ettevõtmine tasapisi arenema,” tõdeb ralli kauaaegne juht.

Tulemuseks oligi esimene Tehumardi ralli, mis toimus 24. oktoobril 1974. aastal. Stardis oli 54 ekipaazi, nende hulgas näiteks ka saarlaste ekipaazid Mati Põld ja Ülo VEVERS, Kaljo Aste ja Arvo Sema ning teised.

“Kindlasti ei mõelnud me siis sellele, et ralli võib kesta veel ka kolmekümne aasta pärast. Tahtsime lihtsalt teha ja olla – see oli fiiling. Aga kui tuli kümnes ralli, siis hakkasime juba pisut järjepidevusele mõtlema.”

Unistuseks olid vennad Bolšihhid

Nagu igal spordivõistluse korraldajal on oma unistused, nii olid need ka Saaremaa ralli läbiviijatel. Kui algul mõeldi võistlejate toomisele mandrilt, siis võidusõidu arenedes julgelt kiigata ka juba vabariigi piiride taha.

Ja kuigi vennasvabariikide sõitjate osalemine oli piiritsooni tõttu problemaatiline, suudeti ka see takistus ületada. Nii toodi siinsetele teedele kihutama Eesti paremiku kõrval pea kogu suurriigi eliit.

Slaviku sõnul sai see talle hiljem võib-olla isegi komistuskiviks, sest ei olnud tavaline, et mingi mees maalt üritas pealinlastele silmad ette teha ja see oli tol ajal ennekuulmatu.

“Ettevalmistus oli päris suur,” meenutab Slavik Bõstrov ralli tõusmist üleliidulise tähtsusega võidusõiduks. “See pakkus meile löbu, aga paras kogus auhannust oli ka. Eesmärk oli, et saaksime ikka tõsisemaid mehi sõitma ja soov oli mandrimeestele konkurentsi pakkuda ning isegi paremad olla.”

Tasapisi koguski Saaremaa ralli kuulsust ka Venemaa avarustes ja siia sooviti tulla. Kõige kaugemad mehed sõitsid võidusõidule Kaug-Idast ja neil kulus rallil osalemiseks pea kuu aega.

Saaremaa rallikorraldajate suur unistus oli tuua kohale vennad Bolšihhid, kes olid Nõukogude Liidus suured sõitjad ja lisaks sellele ka kollektiivsed kujud. Nad olid isegi nii kõvad mehed, et võisid endale valida rallisid piiri taga, mis tol ajal oli juba kõva sõna.

“Kui ma selle soovi esimest korda Tallinnas Autospori Liidus avalikustasin,

panid kõik laginal naerma. Ühel hetkel olin aga äkki kahe venna vahel ja lõime käed. Ja nad olid siin stardis,” räägib Slavik ühest oma suuremast kordaminekust, sest esialgu võimatuna näiv oli saanud teoks.

“Esimest korda nägime, milline on üks võistlustiim. Võimas pilt oli. Siiamaani tulavad nad ise ka seda võistlust hea sõnaga meelde – nagu olen kuulnud.”

Slavik märgib ära ka tänase Eesti esisõitja Marko Märtini, kes 1994. aastal tuli siia esimest korda sõitma. Tookord oli võistlejaid rohkem, kui starti lubati, kuid Lada 08-ga sõitev nooruke rallimees sai tol korral peakohtuniku eriloaga sõitma.

Samas teeb Slavik Bõstrov veidi ootamatu avalduse. “Saaremaal on olnud palju kõvem sõidumees kui Markko Märtin ja see on Vello Õunpuu. Kui anda nendele meestele võrdsed tingimused, see tähendab, viia nad ühte ajastusse, siis saarlane oleks oma tippaegadel Märtinile ära teinud. Kui Märtin on saavutanud edu tööga, siis Õunpuu on looduslaps ja see pole mitte ainult minu seisukoht,” kiidab Bõstrov läbi aegade parimat Saaremaa rallimeest.

„Oma arengu huvides oli Vello Õunpuu sunnitud minema Tallinnasse ja sealt edasi oli juba tee lahti Nõukogude Liidu koondisesse. Õunpuu paarimees Ivo Vaher jätkas võistlemist aga koos Vambola Rännaga,” liias Bõstrov, kelle poolt leiab veel äramärkimist Saaremaa Autobaaši rallitiimi kuulunud Kalmer East.

Ralli pole mitte ainult sport, vaid ka kultuurisündmus

Kolmkümmend aastat kestnud ürituse puhul tekib alati küsimus – kuidas see on nii kaua vastu pidanud ja mis on olnud liikumapanevad tegurid? Hinnangud ja vastused nendele küsimustele on erinevad, kuid ühes on kõik kindlad, Saaremaa ralli ei ole mitte ainult spordisündmus, vaid see on osa kultuurist, mis kaasab erinevate huvidega elanikkonnakihte.

“See on midagi enam kui ainult ralli – see on kultuuriüritus,” leiab ka Slavik Bõstrov, kelle sõnul on korraldajad juba ralli algusest pingutanud selle nimel, et kõita võimalikult suurte rahvahulkade tähelepanu ja vaid autode kihutamisele seda ei saavuta.

“Mul tuleb meelde, kuidas Sõrve otsas Hänga külas memmed panid oma taburetid juba aegsasti tee äärde hakama ja küsisid, kas Vello Õunpuu ikka on stardis. Siis hakkasin aru saama, et see pole mitte ainult sport, vaid midagi rohkemat,” räägib Slavik.

“Rahvast köidab kambavaim ja sumin võidusõidu ümber. See on puhkemoment. On ju kõigile teada, et üks õige mees, kes läheb rallit vaatama, sätib ennast kõigepealt mugavalt ja soojalt riidesse. Selleks, et tervis püsiks, paneb ta ka väikesed “soojarohud” taskusse ja loomulikult see arutelu ja kommentaarid selle asja üm-

Slavik Bõstrov järjekordsel rallil.

FOTO: ARHIIV

ber. Inimesed saavad väljas kokku ja see on mõnus.”

Bõstrov meenutab, et Saaremaa rallide üheks firmamärgiks kujunes korralik lõpupiidu. Muutus traditsiooniks, et ralli lõpetati ametliku banketi-ga, kus kõik sportlased said sooja söögi, mille juurde kuulusid ka korralikud praed. Võistlejatele meeldis siin valitsev õhkkond ja see, et just nemad olid selle ürituse peaosalised.

“Meeskonnad nägid rajal lõpp palju vaeva ja isegi riskisid ning nad pidid pärast saama ka lõdgastuda. Oli endast mõistetav, et mehed läksid siit täiskõhuga. Lõpuban-ketile oli tung ja tihitlugu sinna kõik ei pääsenudki, sest ruumid seadsid omad piirid.

See oli ka kohalike neidude tantsitamise põhikoht,” räägib Bõstrov.

Ta lisab, et see oli fiiling ja pakkus tõelise naudingut nii sportlastele kui korraldajatele. “Nüüd oleme me ratsionaalsemad, kinnisemad ja eelarve koostamine on ka tõenäoliselt keerulisem. Meil oli kõik rohkem nagu entusiasmist ja südamest.”

Slaviku loobumisel erinevad põhjused

Küsimusele, miks ta on jäänud rallide korraldamisest eemale, ei ole Slavik Bõstrovil ühest vastust.

“Konkurents parima ralli korraldamisele oli juba siis suur, sest kõik tahtsid viia

läbi parimat võidusõitu,” meenutab Bõstrov. “1995. aastal oli minu jaoks lagi käes. Mulle ei pakkunud see enam rahuldust ja samal tasemel ei soovinud enam teha. Kui oled kaks meetrit üle hüpanud ja kui peab rahulduma 1.70-ga, siis see ei paku enam pinget.”

Oma osa oli ka kogu riigi raskel majanduslikul olukorral. Eelarvega oli probleeme, sest mitte kusagilt polnud enam raha saada. “Ma ei näinud enam nende rahaliste vahenditega võimalust arenguks ja tundsin, et õigem on lõpetada,” tunnistab Slavik.

1995. aasta oli Slavik Bõstrovile murranguline ka tööalaselt ja temast sai autobaaši direktor. Uued omani-

aastat Saaremaa rallile

Vello Õunpuu tõi rahva raja äärde.

FOTO: ARHIIV

kud seadsid aga tingimuseks, et autoralliga sellises ulatuses enam tegeleda ei saa. "Ma andsin endale aru, et üks asi peab kord lõppema ja mitut asja üheaegselt teha ei suuda," räägib Slavik, lisades, et oleks pidanud siiski rohkem vaatama, kes asja üle võtab.

Aeg on siiski edasi läinud, autobaas on saanud ajaloos, majanduslikud võimalused rallide korraldamiseks paranenud, kuid Slavik Böstrovi korraldajate hulgast ei leia. Ka siin on tal selgitused olemas ja ikkagi viivad eemalejäämise põhjused kümne aasta tagusesse aega.

Slavik Böstrov räägib, et põhjused on lahkavumustes, mis tekkisid tollase Eesti Autosporti Liidu funktsionääri Priit Palloga. Pahatihti olid pealinna meestel siiatulekuks teised eesmärgid kui võistlustele kaasaaitamine. Peakohtuniku ülesanne oli aga täpselt järgida võistlusjuhendi täitmist.

"Olen alati välja öelnud, mis ma mõtlen. Ma olen otse-ütlemisega mees. Need mehed, kes peaks meid Tallinnast aitama ja kontrollima, tulid siia pigem puhkama ja pidutsema. Ja oligi vastuolu Priit Palloga käes," toob

Slavik välja vastuseisu põhjuse.

Tollaste funktsionääride soovide mittetäitmine oli aga ennekuulmatu ja nii ongi jäänud soiku koostöö ka hilisemate rallikorraldajatega.

Saaremaa rallide kauaaegne korraldaja ei välista siiski, et kunagi võib teda jälle näha autospordi juures. Samas ta mõnab, et niisugusel kujul, nagu rallit praegu tehakse, ei pakuks see talle enam rahuldust. "Kõrvaltvaatajana, mitte olles asja sees, on loomulikult raske hinnangut anda, kuid minu jaoks on see kordus," nendib ta.

Slaviku hinnangul ei ole ralli arenguks kõiki võimalusi maksimaalselt ära kasutatud. "Toonitan veelkord, et kõrvaltvaatajana tundub, et käib ikka vahendite otsimine, pole mingit kindlat süsteemi, puudub kindlustunne homse suhtes. Näib, et katsutakse sel aastal ära teha ja kas järgmisel aastal tehakse, selgub hiljem. See on ju ka käest kätte käinud üritus ja nii ongi raske."

Ralli jääb Saaremaale

Slavik Böstrov usub, et Saaremaa ralli jääb kestma ja see, et see 2004. aastal järje-

Nii see 1974. aastal algas.

FOTO: ARHIIV

kordselt Eesti parimaks ralliks tunnistati, ainult kinnitab seda. Tuleb ära unustada vahepealsed mõõna-aastad ja edasi minna. Eelkõige peaks see olema saarlaste asi. Tema üks põhimõtte oli toetuda saarlastele, kellele seda tehti, ja anda Saaremaa ettevõtetele väljund ning see ka toimus.

Böstrovi hinnangul on Saaremaal kohalikke inimesi ja vajalikke ressursse, et rallit piisavalt heal tasemel korral-

dada ja edasi viia.

Siin meenutab Slavik hea sõnaga oma endisi kolleege ja inimesi, kes on rallisid läbi aastakümnete korraldanud. "Kujunes nii, et me Sassis oleme olnud ralli lapsevanemad, aga lapse kasvamise juures on olnud ka palju teisi asjaosalisi. Meil oli ohtralt häid abilisi, sest ükski ei oleks me midagi teinud ja paljud on neist ralli juures tänaseni," räägib ta.

Böstrovil on välja tuua ka positiivseid momente tänaste ralli korraldajate aadressil. "Hea on see, et ralli toimub ja et see on tagasi jõudnud keskväljakule. Samas võiks senikasutatud radadele midagi huvitavamat juurde leida. Praegu on rõhk kiirustel," teeb endine korraldaja mõned ettepanekud uuendusteks.

Kõige olulisema momendina märgib Slavik Böstrov siiski asjaolu, et Saaremaa ralli kestab. "Mul on selle üle siiralt hea meel, et see rahva sügisel liikuma paneb. Ma olen õnnelik inimene, et ma olen üht-teist siin elus korda saatnud ja olen sellega rahul," lõpetab Saaremaa ralli üks algatajaid ja ettevõtmist kaksikümend üks aastat vedanud Slavik Böstrov.

Nii see 1974. aastal algas.

FOTO: ARHIIV